

N:o 178.

Af herr **I. Månsson** m. fl., *om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående inrättande af ett folkskolelärarinneseminarium inom Malmöhus eller Kristianstads län.*

I Kongl. Maj:ts proposition till innevarande Riksdag angående statsverkets tillstånd och behof föreslås i punkten 69 under åttonde hufvudtiteln, att Riksdagen måtte på extra stat för år 1900 bevilja ett anslag å 19,400 kronor för anordnande af parallelklasser vid två folkskolelärareseminarier. Det till ärendet hörande statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden visar, att med propositionen närmast afsetts utvidgning på nämnda sätt af dels folkskolelärareseminariet i Göteborg och dels folkskolelärarinneseminarier i Kalmar, om ock propositionen så affattats, att Kongl. Maj:t förbehållit sig frihet att efter sig företeende omständigheter bestämma, till hvilka seminarier parallelklasser skulle förläggas. Propositionen grundar sig på en i statsrådsprotokollet intagen utredning, hvarigenom föredragande departementschefen påvisat, hurusom under de senare åren inom största delen af landet yppats brist på lärarekrafter. Vidare redogör departementschefen för åtskilliga utvägar, som föreslagits för bristens afhjelpande, och omnämner dervid äfven, att förslag framstälts om inrättandet af antingen ett eller två nya seminarier, i senare fallet ett för manliga och ett för qvinliga elever. Såsom skäl hvarför departementschefen icke hos Kongl. Maj:t förordat denna utväg till lärarebristens afhjelpande anföres, att det ännu ej kunnat utredas, hvarken hvar de ifrågasatta läroanstalterna lämpligast borde förläggas eller hvilka kostnader deras inrättande skulle medföra, samt att det är af nöden påkalladt, att så fort ske kan något göres för den öfverklagade bristens undanröjande. Af dessa anled-

ningar anser departementschefen någon annan åtgärd böra vidtagas, hvarigenom man så fort som möjligt kunde bereda tillfälle för flera än hittills att förvärfva för inträde i folkskolans tjänst föreskrifven behörighet, utan att derigenom inrättandet af nya seminarier, när tiden dertill syntes vara inne, på något sätt försvårades. Dessa fördelar skulle enligt departementschefens uppfattning vinnas genom en sådan anordning, som nu af Kongl. Maj:t, enligt departementschefens hemställan, föreslagits Riksdagen.

Undertecknade, som anse behovet af ökad tillgång på lärarekrafter för folkskolan vara ådagalagdt genom hvad af chefen för ecklesiastikdepartementet i ärendet anförts, hysa emellertid en något afvikande mening i afseende å lämpligaste sättet för behovets tillgodoseende. Vi anse nemligen, att inrättande snarast möjligt af ett nytt seminarium skulle vara den rigtigaste utvägen, och befara, att genom anordnande af parallelklasser tillkomsten af ett nytt seminarium skulle försvåras eller åtminstone fördröjas. För denna vår uppfattning hemta vi ett stöd i de antydningar, som i statsrådsprotokollet förekomma derom, att vid början af läsåret 1900—1901 parallelklasser borde anordnas vid ytterligare två seminarier. Det väntade resultatet af en sådan anordning skulle enligt statsrådsprotokollet blifva, att, sedan parallelklasser inrättats vid fyra seminarier, man skulle årligen kunna utexaminera lika många elever, som om ett nytt seminarium anordnades. Så länge parallelklasserna komme att fungera, skulle de sålunda träda i stället för ett nytt seminarium och göra inrättandet af ett sådant öfverflödigt. Och sedan början en gång blifvit gjord med inrättande af parallelklasser, kan en sådan anordning naturligen endast småningom upphöra i den mån, som de särskilda årsklasserna af elever hunnit fullständigt genomgå de föreskrifna kurserna och blifvit från vederbörande seminarier utexaminerade. En indragning af parallelklasserna kan ej heller väntas blifva genomförd utan motstånd från ortsmyndigheternas sida, och de anordningar, som under tiden måst vidtagas för utvidgning af seminariernas lokaler m. m., skola antagligen i och med parallelklassernas indragning till större eller mindre del visa sig obehöfliga och onyttiga.

Hvad som särskildt föranledt oss att för Riksdagen framhålla denna vår uppfattning af den nu ifrågavarande angelägenheten är den omständigheten, att i de båda skånska länen behovet af ett derstädes förlagdt folkskolelärarinneseminarium sedan lång tid tillbaka gjort sig gällande. Allt för ofta har det i dessa län inträffat och inträffar det alltjemt, att unga kvinnor med afgjord håg och fallenhet för lärarinnekallet nödgas afstå från sin önskan att dertill förskaffa sig erforderlig

utbildning allenast af den orsak, att genomgåendet af ett seminarium på aflägsen ort — i Kalmar, Stockholm eller Skara — är förbundet med afsevärdt högre kostnader än fallet skulle varit, om en sådan bildningsanstalt för qvinliga elever funnits att tillgå på närmare håll. Vidare har inom de båda nämnda länen under de senare åren visat sig en afgjord benägenhet att i allt större utsträckning använda qvinliga lärarekrafter, och i synnerhet torde detta vara fallet i städer, köpingar och större stations-samhällen, der ett flertal lärare anställas vid samma skola. Erfarenheterna rörande qvinnans deltagande i folkskolans arbete hafva nemligen i Skåne likasom i andra delar af landet varit sådana, att den misstro, som i åtskilliga afseenden förefunnits emot qvinnans lämplighet och duglighet för lärarinnekallet, allt mer och mer gifvit vika, och att i stället den öfvertygelsen börjat göra sig gällande, att det vore önskvärdt, om qvinliga arbetskrafter kunde i än högre grad än hittills varit fallet komma till användning i skolans tjenst. Då sålunda viktiga skäl synas oss tala för att den utvidgning af seminarieundervisningen, hvars behöflighet påvisats i statsrådsprotokollet, må väsentligen komma den qvinliga seminarieundervisningen till godo, torde rätta tiden nu vara kommen för förverkligandet af det nämnda, inom Skåne lifligt kända önskemålet. Att det qvinliga seminarium, som enligt vår åsigt bör snarast möjligt inrättas, bör förläggas till lämplig ort inom Skåne, synes oss vara betingadt redan af provinsens talrika befolkning, uppgående enligt senaste befolkningsstatistiken till nära en åttendedel af rikets hela folkmängd. Då det dessutom kan med visshet antagas, att ett sådant seminarium skulle komma att anlitas äfven af befolkningen i Blekinge och södra delen af Halland, synes oss något tvifvel icke kunna råda derom, att dess rätta plats är att söka inom Skåne. Det skulle också helt visst inom denna provins väcka förstämning och missnöje, om genom åtgärder af annan art utsigterna till erhållande af ett qvinligt seminarium inom provinsen undanskötes till en obestämd framtid.

Af hvad vi nu anfört torde framgå, att vi helst önskat föreslå Riksdagen beviljande af erforderligt anslag för upprättande å lämplig ort inom Malmöhus eller Kristianstads län af ett seminarium för utbildande af folkskolelärarinnor, men då nödig utredning angående den härför behöfliga kostnaden icke står oss till buds, helst som den del af kostnaderna, som afser anskaffande af tomt och byggnader för seminariet är beroende på den ort, dit seminariet kan komma att förläggas, och det närmare bestämmandet af orten synes oss lämpligen böra öfverlemnas åt Kongl. Maj:t, så anse vi oss för närvarande — utan

att i detta sammanhang framställa något yrkande beträffande det af Kongl. Maj:t begärda anslaget för anordnande af parallellklasser — endast böra hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t ville så snart ske kan till Riksdagen inkomma med förslag om inrättande å därför lämplig ort inom Malmöhus eller Kristianstads län af ett seminarium för utbildande af folkskolelärarinnor.

Stockholm den 28 januari 1899.

Ivar Månsson.

Ola Persson.

G. Bruzelius.

Hans Andersson.

Ernst Meyer.

H. Pantzarhielm.

Robert Eklundh.

F. Barnekow.

A. Thylander.

Robert Darin.

Edv. Svensson.

A. L. Apelstam.

A. G. Gyllensvärd.

P. Pehrson.

Jöns Andersson.

Ola Persson.